

היום נלמד בעזרת ה':

שבת דף נ

למדנו במשנה לעיל שטומנים בגיזי צמר ואסור לטלטלם. למסקנת הגמרא לדעת רבא המשנה עוסקת במקרה שהוא לא ייחד אותם להטמנה, אבל אם הוא ייחד אותם להטמנה הם מותרים בטלטול.

לדעת רבינא המשנה עוסקת ב"הפתק", כלומר בערימה של גיזי צמר המיועדים לסחורה, וכין שכך הם לא מיועדים להטמנה והם מוקצה, ורבא שהתירם בטלטול עוסק במקרה שהם אינם של הפתק.

חריות (= ענפים קשים) של דקל שקצץ אותם לעצים (= להסקה, והם מוקצה) ואח"כ נמלך וחשב עליהן (לפני שבת) שישמשו לצורך ישיבה, אין מחשבתו מוציאה אותם מידי מוקצה. ובכדי להוציאם מידי מוקצה עליו לקשור אותם יחד מערב שבת כדי להוכיח שהם מיועדים לישיבה עליהם. ולדעת רשב"ג אינו צריך לקשור, ודי בזה שחושב עליהם שהם לצורך ישיבה.

וכן נחלקו בזה האמוראים: לדעת רב בכדי להוציאם מדין מוקצה עליו לקשור אותם, לדעת שמואל מספיק שחושב עליהם שהם לישיבה, ולדעת רב אסי אם ישב עליהם מלפני שבת הם אינם מוקצה אף אם לא חשב עליהם.

רב אסי סובר כמו התנא שאמר בברייתא - שמי שיש לו מכה בגופו יכול לצאת בשבת לרה"ר בפקורין (= פשתן סרוק) ובציפא (= צמר מנופץ) רק כשהם טבולים בשמן וקשורים בחוט למכה, משום שבכך הוא מגלה את דעתו שהוא לא שם אותם לרפואה אלא רק כדי שלא ישרטו בגדיו את מכתו, וזהו דרך מלבוש שמותר לצאת בו בשבת לרה"ר. ואם הוא יצא בהם שעה אחת לפני שבת מותר לו לצאת בהם לרה"ר בשבת אף אם הם אינם טבולים בשמן ולא קשורים בחוט למכה. וזה כפי דעת רב אסי הנ"ל.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

קש הוא מוקצה משום שהוא מיועד לעשיית לבנים או להסקה, ואם הוא היה נתון על גבי המיטה ובא בשבת לשכב עליו אסור לו לנענעו בידו, אבל אם היה עליו כר או סדין מלפני שבת הוא אינו מוקצה ומותר בטלטול. וזה כדעת רב אסי הנ"ל.

למדנו למעלה שלדעת ת"ק חריות הם מוקצה אלא אם קשר אותם. הגמרא מבארת שת"ק הוא רבי חנינא בן עקיבא. משום שזעירי אמר שפעם אחת הלך רבי חנינא בן עקיבא למקום אחד וראה חריות של דקל שקצצו אותם לעצים, ואמר לתלמידיו שיחשבו עליהם שיהיו לישיבה כדי שיוכלו לשבת עליהם בשבת. ואמר זעירי שאינו יודע מדוע התיר להם רבי חנינא בן עקיבא במחשבה בלבד - האם בגלל שהם היו טרודים בבית המשתה או שהם היו טרודים בבית האבל (כלומר שלא היה להם פנאי לקשור), משמע שלולא שהיו טרודים היה עליהם לקשור.

מכניס אדם לביתו מלא קופתו עפר ועושה בה את כל צרכו בשבת (כגון לכסות עם העפר צואה ורוק). לדעת מר זוטרא מותר לו להשתמש בעפר רק אם הוא ייחד לעפר קרן זוית, כלומר שבכך הוא מוכיח שהוא מיועד לשימוש בשבת, אבל אם הניח את העפר באמצע הבית הרי הוא בטל לקרקעית הבית והוא מוקצה.

בכל חפין את הכלים (= משפשפים את הכלים להבריק אותם) בשבת, אבל אסור לשפשף כלי כסף בגרתקון (= כמין עפר הגדל בחבית יין) משום שהוא גורר בזה את הכלי וזהו איסור "ממחק" בשבת.

נזיר אסור בגילוח שערו, ומותר לו לחפוף (ביום חול) את שערותיו בַּנְתָּר (= סוג של אדמה) וחול, ומותר לו לפספס (= לנפץ / להפריד) את שערותיו זו מזו אף שיתכן שע"י כך ינשרו לו שערות, משום שהוא אינו מתכוון לכך. אבל לא יסתרק במסרק, משום שבכך ודאי ינשרו לו שערות.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

למדנו במשנה לעיל שנחלקו רבי אלעזר בן עזריה וחכמים איך נוטל קדרה שטמנה בתוך קופה עם גיזי צמר:

למסקנת הגמרא הם נחלקו "בחוששין", כלומר לדעת רבי אלעזר בן עזריה אנו חוששים שמא כשהוא יוציא את הקדרה מהקופה תתקלקל הגומא שהקדרה ישבה בתוכה, וכשהוא ירצה להחזיר את הקדרה הוא יטלטל את הגיזים (שהם מוקצה), ולכן תיקנו חז"ל שיטה את הקופה על צידה ויטול את הקדרה. ולדעת חכמים אין אנו חוששים שמא תתקלקל הגומא, ומותר לו ליטול את הקדרה ללא הטיית הקופה ולהחזירה. (אכן אם התקלקלה הקופה לדעת כולם אסור לו להחזיר לשם את הקדרה).

סליקוסתא: עשב נאה עם ריח טוב. והיו ממלאים כד עם עפר לח ותוחבים אותו בתוכו, וכשרוצה להריח נוטלו מהכד ואח"כ מחזירו לתוכו.

לדעת רב הונא - אם רוצה להריח בו בשבת מותר רק אם "דצה ושלפה והדר דצה", כלומר כיון שאסור להזיז עפר ממקומו בשבת, מותר לו ליטלו מהכד רק אם לפני שבת הוא נעץ את העשב בעפר ואח"כ הוציאו ושוב נעץ אותו, משום שבכך הוא כבר הרחיב את מקום הנקב ושוב אינו מזיז את העפר בשבת. לדעת שמואל - הדין כך גם בסכין שנועצים אותה בין שורות הלבנים שבבנין כדי לשומרה.

גורדיתא: מותר לנעוץ סכין בין קני אילן צפופים, ואין לחשוש שמא הוא יגרר מהקליפה ויעבור על איסור "ממחק" בשבת.

הטומן לפת וצננות תחת הגפן (= דרכם היה להטמינם בקרקע לשומרם), אם היו מקצת מהעלים מגולים מעל הקרקע אינו חושש משום איסור כלאים (= אין זה נחשב לשתילה), או שביעית, או מעשר (= אם נוספו גידולים אינו צריך לעשרם), ומותר ליטלם משם בשבת ע"י שאוחז בעלים המגולים אפילו שע"י כך העפר זז מאליו, משום שזהו "טלטול מן הצד". ומכאן קשה על דברי רב הונא ושמואל למעלה - שמותר רק אם "דצה ושלפה והדר דצה". הגמרא נשארת בקושיה.